

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobkyně: **PhDr. H. P.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 4. 2009, čj. 104/2009-SOSV-OSV-ST/2, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 7. 2009, čj. 5 Ca 71/2009 - 29,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 7. 2009, čj. 5 Ca 71/2009 - 29, **se zrušuje a věc se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Vymezení věci

[1] Žalobkyně požádala Okresní soud v Olomouci o poskytnutí informací v souladu se zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Okresní soud poskytl žalobkyni požadovanou informaci – anonymizovaný rozsudek tohoto soudu ve věci sp. zn. 12 C 211/2001. Následně požádala žalobkyně o doplnění poskytnuté informace o zaslání pravomocného rozsudku odvolacího soudu. Tuto doplňující žádost okresní soud přípisem ze dne 17. 3. 2009 odložil dle § 14 odst. 5 písm. c) zákona o svobodném přístupu k informacím, neboť se nevztahuje k působnosti okresního soudu, nýbrž Krajského soudu v Ostravě, pobočky v Olomouci. Žalobkyně podala proti postupu okresního soudu stížnost dle § 16a zákona o svobodném přístupu k informacím. Žalovaný ji však v záhlaví uvedeným rozhodnutím zamítl a potvrdil postup okresního soudu.

[2] Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalovaného žalobu k Městskému soudu v Praze, současně požádala o osvobození od soudních poplatků. V potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech uvedla, že nemá žádné příjmy z pracovní činnosti ani podnikání. Pobírá pouze dávky státní sociální podpory, tj. přírůstek na dítě ve výši 500 Kč měsíčně a sociální příspěvek ve výši 1009 Kč měsíčně. Jediným majetkem větší ceny je osobní automobil Škoda Octavia, který vlastní žalobkyně ve společném jmění manželů a s nímž nakládá výlučně bývalý manžel. Žalobkyně má dvě nezletilé děti, které s ní nežijí ve společné domácnosti, soudem jí na ně bylo stanoveno výživné ve výši celkem 4100 Kč. Dne 9. 6. 2009 požádala žalobkyně u soudu o snížení výživného. Třetí nezletilé dítě žije s žalobkyní ve společné domácnosti. Dluhy žalobkyně vůči 5 různým věřitelům činí 385 342,50 Kč a dále nebylo dosud pravomocně rozhodnuto o závazcích v celkové výši 208 052,29 Kč. Žalobkyně dále uvedla, že jejím jediným příjmem jsou sociální dávky, které nepokryjí ani obligatorní náklady, nevlastní žádný majetek, který by mohla zpeněžit.

[3] Městský soud žádost o osvobození od soudních poplatků zamítl. Dospěl k závěru, že v potvrzení žalobkyně o jejích majetkových poměrech nemohou být uvedeny všechny skutečnosti rozhodné pro posouzení žádosti o osvobození od soudních poplatků. Měsíční příjem stěžovatelky činí 1509 Kč a tato částka nepokryje ani soudem určenou vyživovací povinnost k dvěma nezletilým dětem, natož životní náklady žalobkyně a třetího nezletilého dítěte, s nímž žije ve společné domácnosti. Údaje uvedené v potvrzení dle názoru soudu neosvědčují skutečné majetkové poměry žalobkyně. Městský soud dále s poukazem na obsah spisu Městského soudu v Praze ve věci sp. zn. 7 Ca 216/2008 uvedl, že se žalobkyně zřekla dědictví po zůstavitelce paní Ing. E. P., na její místo nastoupily tři nezletilé děti žalobkyně. Dle návrhu na projednání dědictví, který sepsala žalobkyně jakožto zákonná zástupkyně dědiců, bylo v majetku zůstavitelky celkem 648 položek movitého majetku, které zahrnují i obrazy a tisky známých autorů. Soud tedy při posuzování majetkových poměrů žalobkyně přihlédl k tomu, že se zřekla možnosti zdědit majetek větší hodnoty. Smyslem osvobození od soudních poplatků je zabránit tomu, aby nebyl jedinci, který se nachází v nepříznivé majetkové situaci, zamezen přístup k soudní ochraně. Pokud však žalobkyně svým jednáním zabrání zlepšení svých majetkových poměrů, nemůže se dle mínění soudu dovolávat svých špatných majetkových poměrů.

[4] Městský soud rovněž poukázal na počet a povahu soudních sporů, které vede u městského soudu. Jedná se cca. o 30 věcí týkajících se zákona o svobodném přístupu k informacím. Pokud hodlá svá práva vymáhat soudní cestou v takovém rozsahu, je spravedlivé po ní požadovat, aby soudní řízení vedla s vědomím existence nákladů řízení. S ohledem na počet žalobkyní vedených řízení považuje soud její žádost o osvobození od poplatků za zneužití tohoto institutu. Pokud je žádáno o osvobození od soudních poplatků nad rámec obvyklých poměrů, což je s ohledem na počet vedených řízení případ žalobkyně, bylo by přiznání osvobození popřením jeho smyslu. V jejím případě totiž není žádost o osvobození činěna z důvodu finanční tísně, která by jí ve svém důsledku znemožňovala přístup k soudu, nýbrž z důvodu optimalizace nákladů, ke které musí žalobkyně vzhledem k množství vedených řízení přistoupit. Městský soud dodal, že jeho úvahy nejsou v rozporu se zásadou práva na přístup k soudu, nýbrž oprávněným regulativem soudního systému vycházejícím z účelu institutu osvobození od soudních poplatků. Pokud je žalobkyně přesvědčena o oprávněnosti svého nároku, nechť náklady na

soudní poplatek vynaloží s výhledem jeho navrácení v případě úspěchu ve věci. Dále soud ocitoval část z odůvodnění rozsudku NSS čj. 6 Ads 102/2008 - 65.

II.

Stručné shrnutí argumentů obsažených v kasační stížnosti

[5] Proti usnesení soudu o zamítnutí návrhu na přiznání osvobození od soudních poplatků podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) dne 28. 7. 2009 kasační stížnost, aniž by specifikovala byť jediný důvod. Teprve na výzvu městského soudu sdělila stěžovatelka přípisem ze dne 19. 8. 2009, že postup soudu ve věci sp. zn. 7 Ca 216/2008, z něhož soud v této věci vycházel, považuje za nezákonný. Dodala, že v současné době činí zjištění o tom, do jaké míry je soud oprávněn činit pod záminkou vlastní zjišťování nepodléhající dokazování ve smyslu § 121 o. s. ř. a pak tyto informace vydávat za skutečnosti známé soudu z úřední činnosti.

[6] Přípisem ze dne 9. 11. 2009 stěžovatelka důvody kasační stížnosti dále rozvedla. V první řadě navrhuje, aby Nejvyšší správní soud přerušil řízení do doby, než rozšířený senát téhož soudu rozhodne ve věci sp. zn. 1 As 23/2009. Domnívá se, že její případ je obdobný věci předložené rozšířenému senátu, neboť rovněž dědické právo (obdobně jako nemovitosti) nelze okamžitě zpeněžit. Zamítnutí návrhu na osvobození od soudních poplatků by pro ni mohlo znamenat značnou překážku při uplatnění jejích práv u soudu. Skutečnost, zda stěžovatelka odmítla dědictví, neměla v době rozhodnutí o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků žádný význam, neboť v té době bylo dědické řízení zastaveno a pouze vypraviteli pohřbu byl vydán majetek nepatrné hodnoty. Dosud nebylo pravomocně rozhodnuto, že jde o majetek zůstavitelky, jehož by mohla být stěžovatelka „potencionální dědičkou“. Vážné pochybení shledává stěžovatelka v tom, že městský soud získal údaje o úmrtí matky stěžovatelky a vzniku dědického práva stěžovatelky v rozporu se zákonem. Tyto skutečnosti stěžovatelka dokládá podnětem k zahájení kárného řízení proti soudci městského soudu Mgr. A. S. Stěžovatelka je přesvědčena, že je jediným účastníkem řízení vedených u správních soudů ČR, kde soud zjišťoval skutečnosti týkající se rodičů účastníka a zda je potencionálním dědicem. Za tím účelem podala stěžovatelka žádosti o informace u všech krajských soudů a navrhuje, aby Nejvyšší správní soud řízení přerušil do doby, než stěžovatelka obdrží požadované informace. Stěžovatelka takto hodlá prokázat, že došlo ke zneužití soudní moci, neboť zjištění soudu nejsou skutečnostmi známými soudu z jeho úřední činnosti. Jediným důvodem, proč ji soud přestal po 4 letech osvobozovat od soudních poplatků, je, že se domáhá náhrady nemajetkové újmy dle zákona č. 82/1998 Sb. způsobené nezákonnými rozhodnutími městského soudu a nesprávným úředním postupem tohoto soudu. Náhlé neosvobozování není výkonem nezávislé rozhodovací činnosti, ale trestáním vedeném snahou zabránit stěžovateli v přístupu k soudu, a tedy eliminovat možné další nároky dle zákona č. 82/1998 Sb. za nezákonná rozhodnutí orgánů státní moci.

[7] Vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti nebylo vyžádáno, neboť se jedná o věc týkající se výlučně a osobně stěžovatelky.

III.

Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[8] Kasační stížnost je důvodná.

[9] K návrhu stěžovatelky na přerušení řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud uvádí, že rozšířený senát zdejšího soudu se ve věci sp. zn. 1 As 23/2009 zabývá otázkou výkladu § 36 odst. 3 s. ř. s. Stěžovatelka však v kasační stížnosti neuplatnila námitku, která by směřovala proti posouzení této právní otázky městským soudem. Nejvyšší správní soud je důvody kasační stížnosti vázán, nejedná se přitom o otázku, k níž by byl povinen přihlédnout i bez návrhu (§ 109 odst. 3 s. ř. s.). Rovněž návrh na přerušení řízení do doby, než stěžovatelka obdrží informace týkající se praxe při posuzování žádostí o osvobození od soudních poplatků, o něž požádala krajské soudy, nemá souvislost s námitkami stěžovatelky. Tento návrh by mohl být opodstatněný pouze v případě, že by stěžovatelka argumentovala porušením principu předvídatelnosti soudních rozhodnutí, stěžovatelka tak ovšem nečiní. Z těchto důvodů neshledal Nejvyšší správní soud návrhy stěžovatelky na přerušení řízení o kasační stížnosti za opodstatněné a kasační stížnost bez odkladu projednal.

[10] Nejvyšší správní soud se zabýval námitkou, že se městský soud dopustil vady řízení, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí [důvod dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Tento důvod kasační stížnosti stěžovatelka rámcově vymezila již v přípisu ze dne 19. 8. 2009 a dále rozvinula v přípisu ze dne 9. 11. 2009.

[11] Stěžovatelka v kasační stížnosti spekuluje, že přestala být naráz osvobozována od soudních poplatků z toho důvodu, že požaduje po státu náhradu nemateriální újmy na základě zákona č. 82/1998 Sb. Z formulace těchto spekulací nelze dovodit, že by je stěžovatelka jednoznačně zamýšlela jako kasační námitku. Nejvyšší správní soud proto jen krátce poukazuje na rozsudek tohoto soudu ze dne 26. 8. 2009, čj. 1 As 39/2009 - 88 (všechna zde cit. rozhodnutí NSS jsou přístupná na www.nssoud.cz), který se rovněž vztahuje k osvobozování od soudních poplatků a v němž se soud zabýval principem předvídatelnosti soudních rozhodnutí. Zdejší soud zde dospěl k závěru, že soud se může odchýlit od právního hodnocení jiného obdobného případu téhož žalobce, jestliže došlo ke změně rozhodných skutečností. Podmínkou takového odchýlení je, že soud ve svém pozdějším rozhodnutí transparentně a podrobně vysvětlí důvody, které ho k tomu vedly. Toto argumentační břemeno, které tíží soud, zamezuje svévolnému rozhodování a libovůli (bod 20 tamtéž). Odůvodnění napadeného usnesení lze považovat za podrobné. Městský soud v něm transparentně ozřejmil všechny své úvahy, které vyústily ve vydání předmětného usnesení, rovněž uvedl, z čeho své poznatky čerpal.

[12] Stěžovatelka především napadá postup městského soudu, který si měl v rozporu se zákonem opatřit informace o úmrtí matky stěžovatelky a dědickém řízení po této zůstavitelce.

[13] Z odůvodnění napadeného usnesení vyplývá, že městský soud v dané věci vycházel z jiné věci stěžovatelky vedené u téhož soudu pod sp. zn. 7 Ca 216/2008. Nejvyšší správní soud má k dispozici rovněž tento spis městského soudu, a to v souvislosti s řízením o

kasační stížnosti vedeným pod sp. zn. 1 As 100/2009. Nejvyšší správní soud ze soudního spisu sp. zn. 7 Ca 216/2008 zjistil, že městský soud požádal Okresní soud v Opavě a Okresní soud v Olomouci o sdělení, pod jakou spisovou značkou je projednáváno dědictví po zůstavitelce paní Ing. E. P. a v jakém stádiu se věc nalézá (č. l. 30). Okresní soud v Opavě sdělil, že předmětné dědické řízení je vedeno u tohoto soudu pod sp. zn. 30 D 358/2008 a jeho vyřízením byla pověřena soudní komisařka JUDr. H. K. (č. l. 33). Ve spise je dále založena kopie přípisu JUDr. K. ze dne 21. 5. 2009 zaslaného městskému soudu k věci vedené pod sp. zn. 7 Ca 94/2008. Přílohou přípisu je protokol o předběžném šetření sepsaný Okresním soudem v Olomouci dne 6. 6. 2008, protokol o provedení důkazu před dožádaným soudem výsledkem účastníka ze dne 25. 8. 2008, protokol o jednání ze dne 6. 10. 2008, usnesení Okresního soudu v Opavě ze dne 21. 11. 2008, sp. zn. 30 D 358/2008, protokol o jednání ze dne 9. 2. 2009, návrh na zahájení dědického řízení ze dne 18. 3. 2009. Zjištění učiněná na základě těchto dokumentů v usnesení městského soudu čj. 7 Ca 216/2008 - 54 převzal soud do usnesení čj. 5 Ca 71/2009 - 29 a vyvodil z nich stejné závěry.

[14] Z odůvodnění napadeného usnesení je patrné, že městský soud považuje informace o dědickém řízení po matce stěžovatelky za skutečnosti jemu známé z úřední činnosti, s nimiž se seznámil ze spisu městského soudu sp. zn. 7 Ca 216/2008. Ze spisu sp. zn. 5 Ca 71/2009 jednoznačně plyne, že tyto skutečnosti nebyly předmětem dokazování v daném řízení, stěžovatelka nebyla s předmětnými listinami ze strany soudu seznámena a ani jí nebylo dáno na vědomí, že soud má v držení jejich kopie, které navíc ani nebyly založeny do tohoto spisu, a hodlá z nich vycházet při posuzování návrhu stěžovatelky na osvobození od soudních poplatků. Shodně postupoval městský soud i ve věci sp. zn. 7 Ca 216/2008, stěžovatelka tudíž nebyla seznámena se záměrem soudu vycházet ze získaných listin vztahujících se k dědickému řízení ani v tomto řízení.

[15] Při posuzování návrhu na osvobození od soudních poplatků nepochybně platí, že ohledně naplnění předpokladů pro vyhovění návrhu (§ 36 odst. 3 s. ř. s.) leží důkazní břemeno na žadateli, soud tyto skutečnosti nezjišťuje z úřední povinnosti (srov. rozsudek NSS ze dne 25. 1. 2005, čj. 7 Azs 343/2004 - 50). To ovšem nikterak nebrání tomu, aby soud zohlednil vedle tvrzení žadatele i jiné okolnosti, o nichž má poznatky, popř. aby za účelem řádného zjištění skutkového stavu provedl důkazy, které žadatel nenavrhoval (§ 52 odst. 1 s. ř. s.). Skutečnosti rozhodné pro posouzení věci se zpravidla zjišťují dokazováním. Existují však dva okruhy skutečností, na nichž lze založit rozhodnutí i bez dokazování. První okruh představují skutečnosti obecně známé (tzv. notoriety), druhý okruh pak skutečnosti známé soudu z jeho úřední činnosti (§ 121 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s.).

[16] Jak v případě tzv. notorií, tak skutečností známých z úřední činnosti se má za to, že se jedná o objektivizované, do jisté míry nesporné skutečnosti. Účastníci řízení nicméně mohou svými tvrzeními popírat obsah notorií a skutečnosti známé soudu z úřední činnosti, mohou navrhnout provedení důkazů za účelem prokázání svých odlišných tvrzení. Civilistická judikatura k otázce použití skutečností známých soudu z jeho úřední činnosti dospěla k závěru, že „*je nutné, aby účastníci řízení byli s takovými – soudem uvažovanými – skutečnostmi v řízení seznámeni, aby se k nim mohli vyjádřit či případně předložit důkaz je vyvracející; i poznatek soudu o tzv. úředně známé skutečnosti totiž nemusí*

být správný. Je též nezbytné, aby soud, jenž vzal v úvahu skutečnosti úředně známé a nadto na nich založil své rozhodnutí ve věci, náležitě vyložil v odůvodnění rozhodnutí, ze které jeho konkrétní úřední činnosti či postupu jsou mu takové skutečnosti známé, jak se o nich dozvěděl [...]. “V závislosti na povaze úředně známé skutečnosti pak soud musí též eventuálně uvést, je-li opravdu známá všem členům senátu, jednal-li a rozhodoval-li soud v této podobě (rozsudek NS ze dne 9. 7. 2008, sp. zn. 28 Cdo 1885/2008, přístupný na www.nsoud.cz).

[17] Výše cit. právní názor Nejvyššího soudu je přiměřeně aplikovatelný i v soudním řízení správním. Je tomu tak proto, že na základě § 64 s. ř. s. se i v soudním řízení správním přímo užije § 121 o. s. ř. Soud rovněž zvážil, zda soudní řízení správní nevykazuje natolik významné procesní odlišnosti, že by bylo nutno dospět k odlišnému právnímu názoru. Dospěl přitom k závěru, že tomu tak není. Soudní řád správní umožňuje, aby ve stanovených případech bylo rozhodnuto ve věci bez jednání (zejména § 51 a § 76 odst. 1). Dále stanoví, že dokazování provádí soud pouze při jednání (§ 77 odst. 1). Zdánlivě by tedy bylo možno dospět k závěru, že jestliže se skutečnosti známé soudu z jeho úřední činnosti nedokazují, je možno z nich bez dalšího vycházet a rozhodnout ve věci na jejich podkladě bez jednání. To by mělo za následek, že se účastník řízení nedozví o záměru soudu vycházet z konkrétních skutečností, které jsou soudu známy z jeho úřední činnosti. Takto si ostatně příslušná procesní ustanovení patrně vyložil i městský soud, což se zrcadlí v jeho postupu v daném případě. Právě prezentovaný právní názor je však nesprávný.

[18] Jestliže soud rozhoduje o věci samé bez jednání, je nezbytné, aby účastníci řízení měli k dispozici všechny podklady, ze kterých bude soud při samotném rozhodování vycházet, resp. mohli rozumně předpokládat, že z určitých skutečností soud vycházet bude. Účastníci totiž mohou legitimně očekávat, že budou soudem dotázáni, zda určitý dokument vyžaduje jejich specifické vyjádření (srov. rozsudek NSS ze dne 6. 12. 2007, čj. 2 Afs 91/2007 - 90). Judikatura NSS tedy požaduje, aby byly účastníkům řízení známy všechny skutečnosti, z nichž bude soud ve svém rozhodnutí vycházet. Dále je třeba polemizovat rovněž s tezí, že skutečnosti známé soudu z jeho úřední činnosti se nikdy nedokazují. Jak již soud uvedl (viz bod [16] shora), lze prostřednictvím dokazování vyvrátit či pozměnit prvotní domněnku soudu o obsahu nebo významu skutečnosti známé soudu z jeho úřední činnosti. Pokud účastník řízení nemůže dle okolností dané věci rozumně předpokládat, že určitá skutečnost známá soudu z úřední činnosti bude tímto soudem použita v jeho rozhodnutí, musí soud účastníka o této skutečnosti informovat a poskytnout mu možnost se k ní vyjádřit. Neseznámí-li soud účastníka s touto skutečností, upře tím právo účastníka vyjádřit se k takovéto skutečnosti, uplatnit odlišná tvrzení a navrhnout provedení důkazů k prokázání svých odlišných tvrzení. Takovýto postup je proto v rozporu s ústavním zákazem překvapivých rozhodnutí, resp. ústavním požadavkem, aby rozhodnutí bylo pro účastníky předvídatelné (srov. k těmto ústavněprávním požadavkům spravedlivého procesu, vyplývajícím z č. l. 38 odst. 2 věty první Listiny základních práv a svobod, např. nález sp. zn. I. ÚS 777/07 ze dne 31. 7. 2008).

[19] V situaci, kdy se účastník dozví, že městský soud vycházel ze skutečností známých jemu z jeho úřední činnosti, až z odůvodnění rozhodnutí soudu, může tyto skutečnosti činit spornými teprve v kasační stížnosti (to je ostatně případ stěžovatelky). Dokazování

by se v takovém případě přeneslo do řízení o kasační stížnosti, což je však stěží slučitelné (byť ne nepřípustné) s povahou tohoto řízení jakožto řízení o mimořádném opravném prostředku. Přitom stěžovatelka v kasační stížnosti snáší významné námitky, které by mohly dle okolností eventuálně vést k přehodnocení skutečností, z nichž městský soud vycházel bez dokazování dle § 121 o. s. ř. ve spojení § 64 s. ř. s.

[20] Pokud proto soud hodlá zahrnout do svého rozhodnutí skutečnosti, které jsou mu známé z jeho úřední činnosti, aniž by účastníci řízení mohli aplikaci takovýchto skutečností s ohledem na okolnosti dané věci rozumně předpokládat, musí s těmito skutečnostmi nejprve seznámit účastníky řízení a poskytnout jim dostatečný prostor k tomu, aby mohli prostřednictvím svých tvrzení učinit tyto skutečnosti spornými a navrhnout za tím účelem provedení důkazů. Jestliže tedy městský soud takto nepostupoval, zatížil své řízení vadou, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí. Tato námitka je tedy důvodná.

[21] Lze rovněž pochybovat o tom, že sporné skutečnosti jsou známé městskému soudu z jeho úřední činnosti a že tedy byly dány podmínky pro aplikaci § 121 o. s. ř. V této věci se městský soud odvolává na jiný spis téhož soudu a v takovém případě by bylo možné mít za to, že senátu 5 Ca jsou tyto skutečnosti známé z úřední činnosti městského soudu (konkrétně senátu 7 Ca). Nelze ovšem odhlížet od způsobu, jakým se předmětné informace dostaly do dispozice senátu 7 Ca a jak s nimi tento senát dále nakládal v souvislosti se zjišťováním skutkového stavu věci. Pokud by totiž senát 7 Ca opřel své rozhodnutí o skutečnosti zjištěné v rozporu s pravidly upravujícími dokazování v soudním řízení správním, bylo by i řízení v této věci (sp. zn. 5 Ca 71/2009) zatíženo vadou, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí. Ačkoliv by samotnému postupu senátu 5 Ca při přebírání skutkových závěrů senátu 7 Ca, nahlíženému izolovaně, nebylo lze nic vytknout, přesto by bylo třeba zohlednit, že jím přebíraná skutková zjištění senátu 7 Ca byla eventuálně zjištěna v rozporu s pravidly dokazování. To by se nutně muselo projevit i v řízení sp. zn. 5 Ca 71/2009 jako vada řízení. Vlastní procesně korektní postup senátu 5 Ca (s výhradou vady popsané v bodě [20] shora) by nemohl zhojit vadu, již by bylo zatíženo řízení ve věci sp. zn. 7 Ca 216/2008. Pouhá okolnost, že senát 5 Ca by postupoval při přebírání závěrů senátu 7 Ca v souladu s procesními pravidly, by nezbavila zdejší soud (ani městský soud) povinnosti posoudit, zda senát 7 Ca nezatížil při zjišťování skutkového stavu věci své řízení vadou s vlivem na zákonnost rozhodnutí.

[22] Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 10. 2. 2010, čj. 1 As 100/2009 - 129, kterým rozhodl o kasační stížnosti stěžovatelky proti usnesení městského soudu

čj. 7 Ca 216/2008 - 54, dospěl k závěru, že jen stěží si lze představit, že by městskému soudu byly z jeho úřední činnosti známy skutečnosti o dědickém řízení po matce stěžovatelky, které je vedeno u Okresního soudu v Opavě. Poznatky, které získá soud na základě dožádání jiného soudu, nelze považovat za skutečnosti známé z úřední činnosti ve smyslu § 121 o. s. ř. Postup městského soudu, který skutečnosti známé Okresnímu soudu v Opavě z jeho úřední činnosti (resp. z úřední činnosti jeho soudní komisařky) pojal za skutečnosti známé městskému soudu, byl patrně motivován snahou o hospodárnost a rychlost řízení. Takovéto extenzivní chápání skutečností známých soudu z jeho úřední

činnosti je však dvojsečné. Jeho odvrácenou stranou by totiž bylo, že městský soud by nesl procesní odpovědnost za to, že zohlednil všechny pro danou věc relevantní skutečnosti známé jakémukoliv ze soudů České republiky z jejich úřední činnosti. Představa, že městský soud má poznatky vztahující se k projednávané věci, které vyplývají ze soudních spisů všech soudů v ČR, je vskutku iluzorní, a proto i z tohoto důvodu je namístě zvolit restriktivní chápání skutečností známých soudu z jeho úřední činnosti. Soud totiž nemá na výběr, zda ke skutečnosti známé jemu z jeho úřední činnosti přihlédne či nikoliv, nýbrž je povinen tak učinit vždy, a to i bez návrhu účastníka řízení (srov. Bureš, J. - Drápal, L. - Krčmář, Z. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 7. vydání, C. H. Beck, Praha 2006, s. 578). V opačném případě by odpovídal za nedostatečné zjištění skutkového stavu věci. Při extenzivním chápáním skutečností známých soudu z jeho úřední činnosti by se zásada projednací, ovládající soudní řízení správní, *de facto* přeměnila v zásadu vyšetřovací. Městský soud nicméně ve svém usnesení neuvedl, ze které jeho konkrétní činnosti či postupu jsou mu prezentované skutečnosti známé a jak se o nich dozvěděl. Jestliže tak neučinil, není možné přezkoumat, zda se vskutku jedná o skutečnosti známé městskému soudu z jeho úřední činnosti ve smyslu § 121 o. s. ř., a tedy zda soud postupoval v souladu se zákonem, když z nich vychází, ačkoliv o nich nevedl dokazování. To činí usnesení městského soudu čj. 7 Ca 216/2008 - 54 v této části nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

[23] Nejvyšší správní soud tak musí v tomto řízení přihlédnout rovněž k závěrům, k nimž zdejší soud dospěl v cit. rozsudku (bod [22] shora). Jelikož tedy není zřejmé, z jaké úřední činnosti jsou městskému soudu (senátu 7 Ca) známy skutečnosti o dědickém řízení po zůstavitelce Ing. E. P., a zda tedy byly předmětné skutečnosti zjištěny v souladu se zákonem, je třeba považovat převzetí těchto skutkových zjištění senátu 7 Ca do řízení sp. zn. 5 Ca 71/2009 za vadu, která mohla mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí. I v této části je tedy námitka stěžovatelky důvodná.

IV.

Závěr a náklady řízení

[24] Nejvyšší správní soud na závěr podotýká, že vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na jeho zastoupení advokátem (viz k tomu detailně rozsudek NSS ze dne 24. 10. 2007, čj. 1 Afs 65/2007 - 37).

[25] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadené usnesení městského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm je městský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

[26] V novém rozhodnutí městský soud rozhodne také o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. února 2010

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu